Despre falsa angajare şi asumarea implicării

Anatol MORARU*

Key-words: *engagement*, *involvement*, *identity*, *history*, *national revival*, *Romanian language*

În anii de dictatură comunistă, au fost compromise, prin contaminare ideologică, numeroase idei, noţiuni, teorii. Unul dintre conceptele golite de esenţă a fost cel al *angajării*, noţiune şi aşa tratată cu o anumită suspiciune de adepţii artei pure. E în natura oamenilor, observă T.S. Eliot, să fie rezervaţi faţă de un autor care îşi asumă implicarea şi faţă de o poezie care-şi declară destinaţia: „Oamenii sunt câteodată bănuitori faţă de orice poezie care are un scop precis: poezie în care poetul pledează în favoarea unor concepţii de ordin social, politic sau religios. Şi sunt mai înclinaţi să-i conteste caracterul de poezie când nu sunt de acord cu opiniile profesate în ea" (Eliot 1974: 92).

Astfel, pe de o parte, angajarea poetică rezultă, cum s-a afirmat, cu pierderi de altitudine estetică, pe de alta, refuzul implicării înseamnă închistarea şi ineficienţa, ambele atitudini suferind de exagerare: „dacă este adevărat că *angajarea* presupune, în general, parţialitate, este tot atât de adevărat că imparţialitatea absolută nu poate fi atinsă. Dacă deseori în poezia zisă angajată, *angajarea* înghite poezia, nu este mai puţin adevărat că tot izolându-se, poezia va sfârşi prin a-şi înghiţi propriile mărunţaie" (Matvejevici 1980: 108).

Angajarea semnifică, după noi, implicarea asumată, conform propriilor convingeri sau în linia năzuinţelor exprimate de comunitate şi nu la somaţia unei instanţe politice sau a unei structuri statale, în promovarea unor idei, idealuri şi valori naţionale şi universale. Istoria literaturii române atestă numeroase cazuri de implicare pe propria conştiinţă a scriitorilor în viaţa cetăţii, cele mai relevante fiind cele ale paşoptiştilor, M. Eminescu, O. Goga, A. Mateevici etc. În totalitarism s-a insistat asupra angajării obligatorii a artistului în procesul construcţiei „societăţii noi", comuniste. Au existat în literatura din Ţară şi în cea din Basarabia detaşamente de scriitori care au preferat lucid falsa angajare sau, mai exact, înregimentarea, profesând o adaptabilitate sterilă în plan creator, dar profitabilă în planul material, mimând energic o participare totală la «prefacerile» epocii, astfel că există suficiente similitudini în ceea ce priveşte carenţele procesului literar postbelic de pe ambele maluri ale Prutului.

Ion Simuţ penalizează, atunci când încearcă o clasificare a literaturii române postbelice, poezia oportunistă şi falsa angajare:

* Universitatea „Alecu Russo", Bălți, Republica Moldova.

BDD-V2563 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:27 UTC)

> Sigur că poezia pusă în serviciul dictaturii (poezia de partid, poezia patriotardă, omagiile, epidemia de masă a lirismului, cenaclurile păunesciene) nu era de fapt poezie, ci ideologie politică versificată. Dar în aceste forme poezia era chemată şi recunoscută în rang mare la sărbătorile dictaturii. De acest prestigiu au beneficiat şi poeţii care nu s-au pretat la o astfel de servitute jalnică. Poezia – ca gen – era răsplătită în vechiul regim cu toate onorurile pentru că putea aduce acele servicii ale odei atât de necesare pentru atmosfera triumfală a comunismului biruitor (Simuţ 1994: 390).

Caracterizând particularităţile procesului literar postbelic din Basarabia, Andrei Ţurcanu remarcă o situaţie aproape identică:

> Analiza atentă a procesului literar descoperă aceeaşi luptă, deschisă sau în surdină, dintre eforturile de creativitate şi avalanşa de maculatură literară, oficială sau mai puţin, angajată în susţinerea aceloraşi, neschimbate, principii ale realismului socialist (Ţurcanu 1996: 247–248).

Tehnicile şi metodele de spălare a creierilor, de adulare a lui Lenin, Stalin sau Ceauşescu, de proslăvire a victoriilor socialiste etc. au fost, cum spuneam, practic, aceleaşi, dar au existat şi deosebiri. Dacă în România a fost promovat, mai ales după 1968, naţionalismul, în Basarabia, deznaţionalizarea, proces început încă în 1812, altoirea altei identităţi, a devenit un obiectiv de mare importanţă. Astfel, românii basarabeni trebuiau, alături de alte seminţii adunate cu forţa în uriaşa creuzetă interetnică – URSS, să renunţe la identitatea proprie şi să devină „oameni noi”, adică oameni sovietici. În acest scop ignobil, mai mulţi scriitori au ales să transpire pe „şantiere artistice” precum glorificarea faptelor „conducătorului proletariatului mondial”, Vladimir Ilici Lenin şi ridicarea în slăvi a marelui popor rus. Şi asta în timp ce în Occident sau în SUA poezia socială cunoştea un proces de dislocare, de atomizare, noile mişcări sociale căpătând expresii artistice (poezia şi proza feministă, de exemplu), în URSS se recurgea la fardarea realităţii, în vogă fiind discursul apologetic.

Dragostea de Lenin (devenit şi un detector al gradului de loialitate) a atins, datorită excelentei funcţionări a maşinăriei ideologice, dimensiuni „cosmice”. Fiecare literatură naţională aduna obligatoriu opere (poezie, proză, dramaturgie) într-o serie numită *Leniniana*. Pasiunea pentru bunul Lenin i-a fost inoculată lui Petru Cruceniuc odată cu laptele matern şi a devenit, pe parcurs, un substituent a tot şi a toate – părinţi, Dumnezeu etc.: „Unii-ţi păstrează portretul în ramă,/ Alţii granitul pe masa de scris,/ Eu de copil de la mama şi tata,/ Iată, în piept să te port m-am deprins. (…) Unii te ştiu după scurte citate/ Şi folosindu-le mentori devin,/ Eu de copil – de la mama şi tata,/ În leninism cu tot sufletul vin” (*Bunul meu Lenin*). În convingerea lui Petru Cruceniuc, Lenin va dăinui peste secole şi civilizaţii, fiindcă e… nemuritor: „Cât va bate valul oceanic,/ Şlefuind nisipuri,/ Maluri, stânci, –/ Tot atâta vor purta în inimi,/ Chipul drag al marelui Ilici.// Peste zeci de zeci de generaţii/ Care vor trăi şi-n viitor,/ Peste timpuri peste vreri şi spaţii,/ El va fi şi-atunci/ Nemuritor”. Colosala dragoste de Ilici i-a acoperit lui P. Cruceniuc toate orizonturile senzitive şi raţionale şi el e gata să accepte un transplant de organe interne numai pentru a-l reactiva pe iubitul conducător: „Eu ca şi mii/ De fiice şi feciori,/ Trecând pe lângă tine/ În mâhnire,/ Din piept/ Mi-aş scoate inima uşor,/ A ta numai să înceapă/ Clocotirea” (*La Mausoleu*). Într-un târziu, poetul îşi asumă cu emfază

BDD-V2563 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:27 UTC)

înregimentarea: „Şi peste tot şi – ori unde m-au trimis,/ M-am străduit să fiu comsomolist” (*Şi peste tot*).

Emilian Bucov şi-a făcut studiile la Facultatea de Filozofie şi Litere a Universităţii din Bucureşti, devenind în anii studenţiei membru al Uniunii tineretului comunist din România. Ulterior, se încadrează în mişcarea comunistă ilegală. A publicat în perioada interbelică volumele de versuri *Clocotul muncii* (1932), *Discursul soarelui* (1937) şi *China (*1938). Experienţa comunistă din tinereţe a fost, se vede, decisivă, Em. Bucov ajungând a fi unul dintre cei mai fecunzi autori ai hagiografiei leniniste în versiune basarabeană. El afirmă tranşant că Lenin este tatăl său: „Ni-s faptele mari, leniniste, - ndrăzneţe,/ Copii ai lui Lenin suntem” (*Copii lui Lenin suntem*). Dragostea lui de Lenin „mişcă sori şi stele”: „Ilici înseamnă viaţa,/ Ilici trăieşte-n noi,/ Ilici e dimineaţă/ Cu zori mereu mai noi” (*Lumina lui Ilici*).

I. Bălţan îl va îndrăgi pe Lenin pentru că acesta ştia să folosească… dicţionarul, selectând cuvintele ce conotau „tâlcuri noi şi rosturi multe”: „Strateg şi tactician cum nu e altul,/ Cu mii de lumi sub fruntea lui înaltă,/ Ilici ştia când slova-i dreaptă,/ Ea este urmă şi devine faptă./ Oceanul luptei de Ilici conduse…/ Oceanul infinit al slovei ruse…/ Măreţ vii rodul şi etern vii harul./ Ilici stă ore-ntregi cu dicţionarul” (*Ilici şi slova*).

Agnesa Roşca va suporta cu dificultate repercusiunile „erotismului politic”. În concepţia ei despre lume s-au produs metamorfoze radicale, în consecinţă, drumul spre comunism e luminat de tocmai doi sori: „O drumu-acesta către sărbătoare,/ Străluminat de Lenin şi de Soare” (*Omul ce ne-a adus lumina*).

Formal, Constituţia fostei URSS garanta egalitatea în drepturi a tuturor popoarelor vărsate în imperiu, în uz fiind o sintagmă roasă de atâta folosinţă: „cincisprezece republici surori”. În realitate însă, erau 14 „surori” care aveau un *Big brother* – poporul rus. Acesta apărea ca un popor eliberator şi civilizator al tuturor etniilor din imperiul sovietic. I. Bălţan este autorul unei epistole adulative, intitulată „Poporului rus”, inserată în manualele şcolare şi declamată la festivităţile sezoniere: „Frate mai mare” noi din suflet îţi spunem/ Şi-n cuvintele – acestea toată dragostea punem”. Pasiunea autorului nu cunoaşte criterii de comensurabilitate, de unde şi derularea caleidoscopică a faţetelor obiectului adorat. Astfel, „fratele mai mare” se va produce în calitate de *mamă*… „Tu mi-ai fost nu frate, ci mamă”, apoi, respectiv, de *tată* – „Tu mi-ai fost nu frate, ci tată” şi, în fine, pentru ca proiecţiile absurdului să fie toate prezente – de *soră*: „Tu mi-ai fost nu frate, ci soră”. Travestirile „fratelui mai mare” fiind epuizate, I. Bălţan se va deda cu patimă unei osanalizări apoteotice: „Ca livada în rod,/ şi ca doina-n norod,/ Eu aş vrea să-mi trăieşti/ şi în cântecu-mi tot,/ Orişiunde-am să fiu/ şi cât inima-mi bate/ Cu iubire de fiu şi căldură de frate”.

Toastul frăţiei, o piesă antologică în repertoriul lui Emilian Bucov, „emană” mirosul greu al psihologiei de rob, autorul semnând, de altfel, enorm de multe stihuri de factură similară. Scribul va exprima neţărmurita gratitudine „fratelui mai mare”, pentru că ne-a civilizat, ne-a adunat de prin coclauri, unde păşteam, fireşte, oile şi ne-a învăţat plugăritul, exerciţiu despre care nu aveam ştiinţă: „…Când văile cu ciornoziomuri/ De pâine nu aveau habar,/ Era doar cioban tot omul,/ Vier sau meşteşugar,/ A fost prima brazdă bogată/ De plugul rusesc răsturnată,/ De atunci, ca un pod de vecie/ Unind – răsărit şi apus –/ Se-ntinse butucul de vie/ Cu dor spre mesteacănul rus” (atestăm, iată, un act erotic şi în sânul florei şi ca butucul de vie să

BDD-V2563 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:27 UTC)

nu se usuce de dor, mesteacănul a fost plantat masiv pe întreg teritoriul Basarabiei – A.M.). „Şi Nistrul şi Volga din zare/ Trăiesc cu aceeaşi suflare,/ Zboară doină!/ Las' să zboare/ Inima cu – aripi solare/ Pentru fratele mai mare –/ Pentru fratele rus/ Să ciocnim, scântei să sară/ Din spumoasele pahare,/ Sus, mereu mai sus!"

Pentru mulţi basarabeni „îmbrăţişările" fratelui mai mare s-au dovedit a fi cam strânse, aproape strangulante, alţii, cultivaţi de „monstre" de poezie à la „toastul frăţiei", rememorează nostalgic şi astăzi spectacolul socialist, intitulat „Drujba na vechi". În textul citat, Em. Bucov aruncă neglijent la coş genealogia, istoria acestei palme de pământ, „făurind" o erzaţată ilustrată ideologică. *Odă Rusiei* de P. Cruceniuc este expresia unui servilism cras, autorul identificând în Rusia ţara natală: „O Rusie,/ Rusie, Rusie!/ Cu ajutoru-ţi ne-am ridicat!/ Fără tine mi-ar fi poezia/ ca un şipot de stepă secat. […] Nu-mi închipui belşug fără pâine,/ Nici zenit – fără soare şi lună,/ Nici vioară cântând fără strună,/ Nu-mi închipui un ceas fără tine./ O, tu dragoste sfântă de glie,/ Maică dragă/ Rusie,/ Rusie,/ Rusie!". Sentimentul calorigen derivă latent dar sigur spre dimensiunile abisale ale paroxismului.

De fapt, mai toate caligrafiile lui Petru Cruceniuc, considerat în epocă unul din greii literaturii din RSS Moldovenească, sunt expresia unei false angajări. Doar încă două exemple elocvente: „Dar goarna de-a suna (de va suna cânva),/ Voi fi la locul meu, voi fi neapărat!/ Şi dacă va lipsi din „gloată" careva,/ Şi pentru el pistolul îmi voi descărca" (*Lămurire*). Şi: „De mai ţin eu arma încărcată –/ Groaznicul prieten ostăşesc –/ Străjuesc lumina şi dreptatea,/ Pacea pe planet-o străjuesc" (*De mai ţin eu arma încărcată*).

Procesul de deşteptare naţională din fosta RSSM a fost declanşat de perestroika gorbaciovistă. Cel mai activ detaşament al procesului de restructurare a fost cel al scriitorilor. O problemă stringentă luată în dezbatere a fost cea a identităţii naţionale. De unde şi persistenţa în câmpul de atenţie al artiştilor a celor trei mari teme poetice: limba română, alfabetul latin şi istoria românilor. Scriitorii Gr. Vieru, I. Vatamanu, D. Matcovschi, N. Dabija, L. Lari, I. Hadîrcă, I. Druţă, V. Mîndîcanu etc., s-au implicat activ în repunerea în drepturi a adevărului istoric, a valorilor naţionale. Fără să le-o ceară vreun partid sau vreo altă instanţă oficială, urmând îndemnul propriei conştiinţe şi răspunzând doleanţelor comunităţii, scriitorii s-au angajat în procesul transformărilor social-politice. Evenimentele sociale din anii 1987–1989, procesul de regenerare socială şi spirituală din Moldova l-au făcut pe N. Dabija să abandoneze spaţiile pure ale esteticului, să renunţe la evaziunea în cultură şi să se „convertească" la social. Faptul semnalat a căpătat în aceşti ani statut de legitate şi pentru un şir de alţi poeţi reprezentativi, precum Gr. Vieru, L. Lari, I. Vatamanu, D. Matcovschi etc. Declanşarea procesului de „restructurare" i-au determinat să renunţe la formulele lirice consacrate, la neutralitate şi să se angajeze în refacerea societăţii, de data aceasta nu numai după legile poeticului. S-a produs o spectaculoasă convertire a eului liric intimizat într-unul „socializat".

Semnificative în această ordine de idei sunt cărţile de versuri sociale ale lui N. Dabija: *Aripă sub cămaşă* şi *Ieşire la mare*, precum şi volumele semnate în aceşti ani de Gr. Vieru, D. Matcovschi, I. Vatamanu, L. Lari. V. Romanciuc, I. Hadîrcă etc., culegeri care, prin problematica abordată, se axau pe imperativele majore ale perioadei, erau străbătute de un dens aer de neopaşoptism. După ce mai înainte, prin

BDD-V2563 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:27 UTC)

creaţia lui N. Costenco şi G. Meniuc, s-a produs, cum menţiona M. Cimpoi, „întoarcerea la unelte” (Cimpoi 1997: 172–174), acum se înregistra şi o întoarcere la idealurile naţionale, reabilitarea socialului făcându-se, într-o primă etapă, nu în detrimentul liricului. Un imn limbii române, concepută ca modalitate de dăinuire spirituală, realizează N. Dabija în *Prefaţă la Mateevici*: „Copile-ţi las drept moştenire/ această limbă fără moarte/ şi plină de dumnezeire –/ să-i duci lumina mai departe”. Tonul confesional, intonaţia de spovedanie intimă apropie obiectul poetic, favorizând receptarea mesajului: „Şi doina nu va conteni/ de noi în lume să vorbească./ Vom fi atât cât vom vorbi/ această limbă strămoşească./ Îngenuncheat, ca-ntr-un altar –/ în ea trăi-voi mai departe,/ în limba noastră, acest dar/ ce-ţi va rămâne după moarte”. Există idealuri, valori general-umane pe care nici o schimbare de regim politic nu le poate falimenta – e convingerea pe care N. Dabija o transpune în binecunoscuta *Baladă*. În această piesă (destinată iniţial ca text de cântec pentru spectacolul „Horia” de Ion Druţă), poetul dezvăluie o tendinţă dominantă, proprie şaptezeciştilor – revenirea la rădăcinile spirituale, întoarcerea la izvoare, văzută ca o formă de ascensiune spirituală. Poezia cataloghează un set de valori etice sublimate, a căror pierdere anulează fizionomia unei naţiuni, inhibă condiţia umană în genere: „Cât trăim pe-acest pământ/ Mai avem un lucru sfânt:/ O câmpie, un sat natal,/ O clopotniţă pe deal.// Cât avem o ţară sfântă/ Şi un nai care mai cântă,/ Cât părinţii vii ne sunt –/ Mai există ceva sfânt./ Cât pădurile ne dor/ Şi avem un viitor,/ Cât trecutu-l ţinem minte –/ Mai există lucruri sfinte/ Cât Luceafărul răsare/ Şi în cer e sărbătoare,/ Şi e pace pe pământ/ Mai există ceva sfânt […]/ Cât durea-ne-vor izvoare/ Ori un cântec ce dispare,/ Cât mai avem ceva sfânt –/ Vom trăi pe-acest pământ”.

O problemă ardentă era falsificarea cu metodă a istoriei românilor. N. Dabija blamează şovinismul autorilor manualelor de istorie, în majoritatea lor de etnie rusă, care nu cunoşteau limba română, dar nu se sinchiseau să „elaboreze” o mincinoasă Istorie a RSSM: „Târfă, tu, manual de istorie,/ te deschid şi mi se face rău:/ tu-ai râvnit la propria glorie,/ nu la cea a poporului tău./ Copiii-n juruţi ce-i aduni,/ nu mai pricepi,/ cum ne tot furi,/ pe oasele căror străbuni / calcă, în mai, pe arături? / Vai de Carpaţii noştri-araţi/ cu tot cu nouri şi izvoară./ Copiii care te citesc/ şi nu ştiu din ce ţară sunt?!/ De ce minţiţi cu adevărul,/ de ce scandaţi,/ unde-i a plânge, –/ filelor scrise cu cerneluri,/ când ni-i trecutul scris cu sânge?! / […] Trist manual, vorbind de toate/ şi de nimic, şi nimănui –/ redă-ne vechea demnitate/ de-a nu mai crede în ce spui” (*Manual de istorie*). De altfel, N. Dabija a fost unul dintre autorii preocupaţi de problemele istoriei noastre, de rădăcinile spiritualităţii româneşti. Elocvente în acest sens sunt poeziile *Cronicarii*, *Toamna voievodului*, *Demult nu l-am visat pe Eminescu*, *Profetul mut*, *Legendele*, *Eminescu şi Creangă*, *Mateevici Alexei* ş.a. din volumele *Apă neîncepută* (1980) şi *Zugravul anonim* (1985), precum şi în cărţile de eseuri *Pe urmele lui Orfeu* (1983), *Daciada* (1991), *Moldova de peste Nistru – vechi pământ strămoşesc* (1990).

Abordând şi alte probleme stringente, poetul va mărturisi într-o semnificativă *Scrisoare către cititor* preocuparea pentru destinele celor mulţi, gătinţa de martiraj: „Acum închizi această carte/ şi pleci la culcare./ Sau, poate, la moarte./ Înţelege-te-voi oare?/ Pe tine, cel care cauţi/ ceruri, şi stele, şi munţi cu păduri –/ în cărţile pe care le lauzi,/ în cărţile pe care le-njuri./ Izbuti-voi să zic ce te doare,/ c-un cuvânt pentru tine aparte?/ Fiece poem este ca o scrisoare,/ pe care ţi-o trimit de departe”.

BDD-V2563 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:27 UTC)

Autorul se va considera lider de opinie, mai mult, un chemat să-şi mântuie semenii şi, totodată, e chinuit de teama de a nu putea atinge acest ideal: „Îmblânzi-voi cuvintele mântuitoare?!/ Cu aceleaşi pietre şi-acelaşi mortar –/ poţi să înalţi un altar./ Sau o închisoare./ Iartă-mă, rogu-te, acest vis nebunesc,/ naivitatea de-a crede că-ntr-un catren/ poate încape-un destin omenesc,/ raiul întreg, şi ceva din infern". Sugestiva metaforă din final nuanţează renunţarea la destinul personal în favoarea fericirii congenerilor: „Şi mai cred că viaţa mea, care/ într-o strofă se rezumă –/ seamănă cu o lumânare/ care – luminând – se consumă". Majoritatea poeziilor din amplul ciclu *Ieşire la mare* iau în dezbatere probleme sociale variate. Piesele evocă momente istorice de importanţă: înstrăinarea unor teritorii româneşti (*Cimitirul*, *Ieşire la mare*, *Schit la Cetatea Albă*, *Raiaua mea de la Hotin*, *Stema*, *Bucovina*), tragicele consecinţe ale monstruosului tratat Ribentropp-Molotov, procesul renaşterii naţionale (*Săraca ţară bogată*, *Întoarcerea lui Eminescu*, *Zonă de frontieră*, *Iarna naţionalistă*, *Nu bate*, *Hoţii* etc.), războiul de la Nistru din 1992 (*Război civil*, *Transnistria*) dereglările în codul genetic al românilor (*Ienicer*, *Coşmar*).

N. Dabija ţine să explice de ce nu poate să nu se implice în evenimentele epocii, în socialul imediat, chiar dacă şi-ar fi dorit foarte tare să profeseze o lirică intimă şi peisagistică: „Poporul din nou se răscoală/ şi pâinea se poligneşte în spic;/ Iar mie mi-i dor de-o poezie banală,/ în care nu se întâmplă nimic./ Iar mie mi-i dor acum de-un pastel/ când sârma ghimpată-se-ntinde-ntre fraţi,/ când deschizi un volum să citeşti vreun rondel,/ şi găseşti într-însul soldaţi./ Stau culcat sub un tei şi cicoarea cuprind/ şi ascult mersul turmei de nori,/ şi albinele cum trudesc, forfotind,/ să extragă ura din flori./ Pe o frunză descriu iarba unui muncel/ şi un cer sticlos ca un lac –/ şi cuvintele stau, aliniate-n pastel:/ ca soldaţii înainte de-atac" (*Pastel*).

Curăţat de imixiunile ideologice, conceptul de angajare rămâne, credem, unul valabil în esenţa sa. Perioada de renaştere naţională din Basarabia e o dovadă pilduitoare în acest sens. Scriitori reprezentativi ai literaturii române din Basarabia s-au implicat în emanciparea comunităţii, contribuind mult la repunerea în circuit a valorilor spirituale româneşti, clarificând problema identităţii etnice. Ei au reparat astfel daunele produse de autorii înregimentaţi, marii profitori din perioada comunistă. Poeţii Gr. Vieru, I. Vatamanu, D. Matcovschi, N. Dabija, L. Lari etc., au scris texte de calitate, în consonanţă cu stările de spirit dominante în comunitate şi au produs schimbarea mentalului colectiv, adică şi-au îndeplinit misiunea istorică şi poetică.

Bibliografie

Cimpoi 1997: Mihai Cimpoi, *Istoria deschisă a literaturii române din Basarabia*, Chişinău, Editura ARC.

Eliot 1974: T.S. Eliot, *Funcţia socială a poeziei*, în *Eseuri*, Bucureşti, Editura Univers.

Matvejevici 1980: Predrag Matvejevici, *Poetica evenimentului*, Bucureşti, Editura Univers.

Simuţ 1994: Ion Simuţ, *Incursiuni în literatura actuală*, Oradea, Editura Cogito.

Ţurcanu 1996: Andrei Ţurcanu, *Bunul simţ*, Chişinău, Editura Cartier.

BDD-V2563 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:27 UTC)

About False Engagement and Taking the Involvement

Romanian spiritual values were discredited in Bessarabia by the communist regime. A series of concepts were compromised by mixed ideology, one of them being that of engagement. Since 1944, in the post-war period, the whole ideology of the state machinery has replaced collective mentality theory of the existence of two different ethnic identities, one Moldovan and other Romanian. Many Bessarabian writers have "engaged" to implement the project "washing brains". Thus, the poets Em. Bucov, P. Cruceniuc, I. Balţan, A. Rosca etc. approached major issues, such as Lenin, centuries of friendship between the Russian and Moldovan people etc., enrolling the process of creating the new Soviet man. There was a resistance that has not assumed the dimensions of dissident movement. The extent of national revival process was unexpected. The writers Gr. Vieru, D. Matcovschi, I. Vatamanu, N. Dabija, L. Lari, I. Hadîrcă etc. pleaded for the rehabilitation of the Romanian history, the Romanian language and the Latin alphabet. Claiming the true identity assumed by the writers with rationality was supported by the entire community. Poetry, language and historical studies, which promoted the Romanian spiritual values have had notable response in the spirit status of the crowds. Poems, written both by those who cheated reality and by those who have reinstated the historical rights remain documents of the epoch, especially the false engagement patterns, and, on the contrary, the assumption of the involvement in the destiny of the community, things that future generations must know.

BDD-V2563 © 2013 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:27 UTC)